

บทสัมภาษณ์ : ดร.อำนาจ วิวิธรรณ

(รองนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคนำไทย)

เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2537 คณะองคมนตรี-
ธิการ วารสารภาษาปริทัศน์ได้รับความกรุณาจาก ดร.
อำนาจ วิวิธรรณ ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่อง **“การใช้
ภาษาอังกฤษในฐานะข้าราชการ นักธุรกิจและนัก
การเมือง”**

คณะองคมนตรีธิการจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณ
ดร.อำนาจ วิวิธรรณ เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ในความกรุณา
ของท่านต่อองคมนตรีธิการ

ผมเริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนข้างบ้าน แล้วไปอยู่ที่
โรงเรียนอัสสัมชัญ 2 ปี ต่อมาย้ายไปเรียนที่โรงเรียน
วชิราวุธจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ก็ย้ายไป
เรียนที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยในช่วงอพยพ หลัง
สงครามกลับมาเรียน ม.7-ม.8 ต่อที่วชิราวุธวิทยาลัย
หลังจากนั้นก็เข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผมเรียนจบ
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ไปเรียนต่อต่างประเทศ
ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน ตั้งแต่กลางปี 1952 จนถึงปลายปี
1958

สมัยที่ผมเรียนอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น
ภาษาอังกฤษไม่ใช่วิชาเลือก ทุกคนต้องเรียนเหมือนกัน
หมด ระยะเวลาแรกผมก็ไม่ค่อยชอบภาษาอังกฤษ เพราะ
background ทางการศึกษาของผมมีกตินั้นทางวิทยา-
ศาสตร์และคำนวณผมจะทำได้ดีมากในด้านคำนวณ สมัย
เรียน ม.7-ม.8 ก็เป็นที่หนึ่งของห้องในด้านคำนวณ ผม
มีความรู้สึกที่ภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ต้องเรียน แต่ก็ไม่ได้
ให้ความสนใจมากนัก ตอนเรียนอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย ผมจะสนใจด้านวิชาชีพ เช่นในเรื่องเศรษฐศาสตร์

บัญชี การเงิน การธนาคาร การตลาด แต่ผมก็รู้ว่าภาษา
อังกฤษเป็นเรื่องจำเป็น

ในระยะหลัง ช่วง 2 ปีสุดท้ายผมสนใจภาษาอังกฤษ
มากขึ้น คณะแผนกเฉลี่ยภาษาอังกฤษในปีสุดท้าย เป็นที่หนึ่ง
ของชั้น คือผมจะพัฒนาจากที่โหล่สุดในปีแรกมาเป็น
หนึ่งในปีสุดท้าย ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีสิ่งจูงใจบางประการ
ผมมีความรู้สึกกว่าวิชาอื่น ๆ เช่นวิชาบัญชีที่ผมเรียนได้ดี
บางที่ต้องสอนรุ่นน้อง ๆ แทนอาจารย์ ทำหน้าที่เหมือน
อาจารย์พิเศษตัวไหน ๆ ในด้านภาษาอังกฤษก็เผอิญ
มีอาจารย์ที่ถูกใจที่สนิทสนมก็คือม.ร.ว.กิตินัดดา กิตติการ
ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาอังกฤษและรู้สึกว่าจะเป็น
นักเรียนเคมบริดจ์ หลังจากเลิกเรียนก็มักจะไปทานข้าว
ไปทัศนศึกษากันบ่อย ๆ เลยมีการนัดตัวกัน สมัยนั้นผม
และคุณสมพงษ์ ธนโสภณ ซึ่งเป็นนักเรียนรุ่นเดียวกัน
คุณสมพงษ์ ชอบภาษา เก่งภาษามาแล้ว แต่ก็ยังเป็นเพื่อน
สนิทกับผมเพราะฉะนั้นก็เลยไปด้วยกัน และก็ได้รับ
ความรู้ทางภาษามากขึ้น จากการที่ศึกษานอกห้องเรียน
และการที่ได้นั่งคุยกันอาทิตย์ละไม่ต่ำกว่า 1-2 วัน คุย
กันที่ สอนกันที่ อบรมในเรื่องภาษาให้ครั้งหนึ่งก็หลาย
ชั่วโมง ตั้งแต่บ่ายจนถึงเย็น ก็เลยได้ประโยชน์ ทำให้ผม
เข้าใจซาบซึ้งถึงความสำคัญของภาษามากขึ้น แต่ทั้งหมด
นี้ถ้าเทียบกันแล้วผมไปเรียนรู้ภาษาที่ต่างประเทศมากกว่า
เรื่องที่จำเป็นหรือไม่ที่คนที่เก่งภาษาอังกฤษต้อง
ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลไป
ตัวผมเองรู้สึกโดยส่วนรวมแล้ว **“ภาษาจะต้องมีการ
เรียนรู้ในสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ จึงจะมีความเข้าใจ**

ภาษาอย่างลึกซึ้งแตกฉาน เราอาจจะเรียนรู้ด้วยตนเองส่วนหนึ่ง คือ การอ่าน การเขียน แต่ถ้าอยู่ในสังคมที่มีการใช้ภาษาตลอดเวลาเราก็จะเรียนรู้ได้เร็วขึ้น” ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดา ยิ่งเป็นการศึกษาต่ออย่างต่างประเทศ ภาษาก็เป็นสื่อในการศึกษาในการเรียน เพราะเราต้องอ่านหนังสือมาก ต้องฟัง lecture มาก การอ่านหนังสือให้เข้าใจ ฟังให้เข้าใจเป็นเพียงขั้นเริ่มต้นเท่านั้น เรื่องการใช้ภาษาถึงขั้นแตกฉานเป็นอีกขั้นหนึ่ง ผมเองรู้สึกว่หลังจากผมเรียนจบชั้นปริญญาเอก ภาษาของผมดีขึ้นมากทีเดียว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผมไม่ได้ถือว่า ตัวเองมีความเก่งทางภาษา จนบัดนี้ผมก็ยังคิดว่า ผมเองน่าจะรู้ภาษาดีกว่านี้

ในช่วงที่ผมทำงาน ตอนที่คุณพจน์ สารสิน เป็นผู้บังคับบัญชาของผม ท่านเป็นรองนายกรัฐมนตรีและดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติด้วย ส่วนตัวผมเองเป็นผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการและวางแผน ผู้บังคับบัญชาของผมเป็นรัฐมนตรีที่มีบทบาททางต่างประเทศสูง ต้องเดินทางบ่อย ทุกครั้งที่เดินทางไปต่างประเทศสูง ต้องเดินทางบ่อย ทุกครั้งที่เดินทางไปต่างประเทศสูง ต้องเดินทางบ่อย ทุกครั้งที่เดินทางไปต่างประเทศสูง ผมต้องเดินทางไปด้วย ผมทำหน้าที่เป็น speech writer ให้ตลอด ซึ่งนับเป็นประสบการณ์ที่ผมเองได้ประโยชน์ เพราะต้องคิดถึงเนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ เพราะภาษาที่จะใช้ในการพูดในสังคมนานาชาติไม่ว่าจะในระดับภูมิภาคหรือทั่วโลกก็แล้วแต่ไม่เหมือนกับภาษาสมัยที่เรียน การต้องร่าง speech เป็นการบังคับให้ต้องศึกษาการใช้ภาษาอยู่เสมอ เราใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนอย่างหนึ่ง เป็นภาษาด้านวิชาการ ไม่ต้องการสำนวนโวหารมากนัก ไม่ต้องเน้นความสละสลวย ขอให้สื่อความกันได้รู้เรื่องก็พอ เช่นเดียวกันกับภาษาไทย เนื่องจากว่าไปเรียนต่อต่างประเทศหลังจากจบมหาวิทยาลัยแล้ว ความรู้การขีดเขียนเรื่องภาษาไทยก็มีประสบการณ์น้อย จะมีประสบการณ์มากในการใช้ภาษาไทยก็ต่อเมื่อต้องมาร่าง speech ต้องมาพูด speech ด้วยตัวเอง

เมื่อครั้งที่ผมทำงานเป็นเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมในช่วง 4 ปีครึ่ง

ผมจะต้องเดินทางพานักธุรกิจของประเทศไทยไปพบกับนักธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแต่ละครั้งก็ไปก็มักจะมีการจัดประชุม ซึ่งเราจะต้องเป็นผู้กล่าวนำเสนอ เป็นโอกาสที่จะต้องฝึกภาษาตลอด เดียวนี้ผมไม่เอายากร่าง speech ให้ตัวเองเพราะว่า ประการที่หนึ่ง ผมหาเวลาไม่ได้มาก ประการที่สอง คือผมอยู่ในฐานะที่ขอให้ผู้ที่มีความสามารถสูงกว่า ช่วยเป็นผู้ร่าง speech ให้ ผมเป็นเพียงให้ความคิดเห็นให้คำแนะนำว่ามีประเด็นไหนที่อยากจะพูดบ้าง

สมัยที่ผมเป็นนายธนาคารก็ใช้ภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่าสมัยที่เป็นข้าราชการเพราะว่า ประการที่หนึ่ง การติดต่อกับธนาคารในต่างประเทศมีเป็นประจำ ระบบธนาคารพาณิชย์ของโลกมี protocol เหมือนกับการทูต ถ้านายธนาคารระดับสูง ระดับผู้ใหญ่ เช่น ระดับประธานของเขามาก็จะมาเยี่ยมเยียนเราถือเป็น courtesy ที่เขาจะต้องมาเยี่ยม เหมือนกับรัฐมนตรีต่างประเทศไปประเทศไหน ก็ต้องไปเยี่ยมรัฐมนตรีต่างประเทศของเขา เช่นกัน ดังนั้นการพบปะกับนายธนาคารต่างประเทศจึงมีอยู่ตลอดเวลา และก็ในระดับเดียวกัน เช่น ถ้าเป็นระดับ vice-president ก็จะพบกับระดับ vice-president ถ้าผมเดินทางไปต่างประเทศ เขาก็คาดหวังว่าผมจะไปพบประธานของเขา ส่วนใหญ่ก็ไปพบปะรับประทานอาหารด้วยกันเพราะว่าธุรกิจต้องร่วมมือกันเป็นผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน เราจะติดต่อกับการข้ามระบบธนาคารเราไม่มีสาขาอยู่ทางโน้น หรือถึงมี เราก็ต้องอาศัยธนาคารรายใหญ่ของประเทศนั้น ๆ ให้ความร่วมมือ การพบปะจึงมีอยู่เป็นประจำ ประการที่สองก็คือ เนื่องจากเป็นนายธนาคารและมีประสบการณ์ในด้านธุรกิจจึงมักจะอยู่ในความต้องการที่จะให้ไปร่วมประชุม และกล่าวปาฐกถา อยากจะเรียกว่ามีมากเป็นพิเศษยิ่งกว่าตอนที่ เป็นข้าราชการ จะมีเดือนละไม่น้อยกว่า 3 ครั้งที่จะได้รับเชิญไปพูดยังต่างประเทศ นอกจากนั้นก็มักได้รับเชิญให้เป็นที่ปรึกษาของบริษัทข้ามชาติต่าง ๆ

ในช่วงที่ผมเป็นนายธนาคารผมเป็นที่ปรึกษาของบริษัทข้ามชาติอย่าง AT&T, Caterpillar Tractor Corp.

หรือ McGraw-Hill, Inc หรือ United Technology และอีกหลายบริษัท ซึ่งผมก็ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้เขาก็มักมีการพบปะกันปีละครั้ง 2 ครั้ง ทำให้ได้ความสัมพันธ์ไม่ใช่แต่เฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ แต่เราได้วิสัยทัศน์ต่าง ๆ ของผู้นำในวงการธุรกิจเพราะฉะนั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ ของโลกที่จะเกิดขึ้นในอนาคต **“ผู้นำทางธุรกิจเหล่านี้เขามีวิสัยทัศน์ดังกล่าวมาก เพราะเขามองการณ์ที่คอยสนับสนุนด้านความคิด ด้านวิจัยต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมาพิจารณากันมองไปข้างหน้าอีก 5 ปี 10 ปี 20 ปี ข้างหน้าว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น”** ตอนที่ผมเป็นรองนายกรัฐมนตรี และเป็นหัวหน้าพรรคนำไทยขณะนี้การใช้ภาษาอังกฤษของผมก็มีมากเช่นเดิมเพราะว่าในฐานะของผู้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ แล้วขณะนี้ก็มีการเชิญจากต่างประเทศเสมอ ส่วนใหญ่ก็ขอให้ผมไปเป็น Keynote speaker ซึ่งก็แล้วแต่ว่าจะมีเวลาให้แค่ไหน เวลาที่จะให้กับสิ่งเหล่านี้มีน้อยลง ผมก็จะเลือกเฉพาะสำคัญ ๆ เฉลี่ยประมาณเดือนละครั้ง ตั้งแต่ผมตั้งพรรคนำไทยมาผมไปพูดต่างประเทศหลายแห่ง เช่น อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ไต้หวัน เดือนมกราคมก็จะไปอเมริกา แล้วแต่ว่าจะรับคำเชิญหรือไม่ ส่วนใหญ่ผมจะมีผู้ร่วมงานที่มีความสามารถมาช่วยกันเตรียมสิ่งที่จะไปพูด

หลักการการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จนั้น ผมคิดว่าเป็นเรื่องของโอกาสที่ได้ทำงานดีในบรรยากาศที่เอื้ออำนวยด้วย ผมคิดอยู่อย่างว่าเมื่อผมเริ่มทำงานตลอดมาในชีวิตข้าราชการ หรือในภาคเอกชนก็ตามแต่ ผมได้ทำงานอยู่ในองค์กรซึ่งเมื่อผมเริ่มทำงานก็เป็นผู้น้อย ก็อยู่ที่ผู้บังคับบัญชา **“ผมมักจะให้ผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดความอ่านสมัยใหม่ต้องการคนที่มีความคิดริเริ่ม ต้องการคนที่ชอบสร้างสรรค์”** ฉะนั้นเมื่อได้ทำงานกับผู้นำในลักษณะนี้ก็ได้แสดงฝีมือเต็มที่และก็ชอบงานในลักษณะนี้ ผู้บังคับบัญชามักจะฟังความคิดเห็น ผมเองก็เป็นคนชอบคิดชอบแนะนำ ขณะเดียวกันก็ชอบทำ ในการทำงาน

1. ผู้บังคับบัญชาพอใจกับ character ของผม

2. ผู้บังคับบัญชานับสนุนและเชื่อการทำงานของ ผม

ในการทำงานผมยึดหลักว่าไม่ว่าจะทำงานที่ไหนจะยึดหลัก **“ซื่อสัตย์สุจริต ทำงานอย่างมีคุณธรรม ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม”** การคิดการเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผมทำตลอดเวลา ผมไม่เคยขอตำแหน่ง ไม่เคยวิ่งเต้น เรียกได้ว่าผมไม่เคยง้องาน ความรู้สึกของผมมีอย่างเดียวว่าผมพร้อมที่จะลุกออกจากตำแหน่งหน้าที่ทุกตำแหน่งที่เคยผ่านมา ผมเคยลุกออกจากตำแหน่งหลายตำแหน่งมาแล้วในอดีตเช่นผมลาออกจากเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ใคร ๆ ก็คงอยากได้ เพราะเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจอิทธิพลเยอะ ผมทำอยู่ 4 ปีครึ่ง วันดีคืนดีผมก็ยื่นหนังสือลาออกเพราะนโยบายและการวินิจฉัยของคณะกรรมการในบางเรื่องขัดกับนโยบายและอุดมการณ์การทำงานของผม บางครั้งผมก็ลาออกจากตำแหน่งเพื่อมาเป็นที่ปรึกษา ผมไม่ต้องการอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ ถ้าถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ผมเห็นว่าไม่ชอบธรรม ไม่ถูกต้อง

ตอนออกจากกระทรวงการคลังก็เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับนักการเมืองที่มีอำนาจในขณะนั้นผมมีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งไหนผมก็ไม่เดือดร้อนเพราะว่าผมได้นายดี ก็มีคุณบุญมา วงศ์สุวรรณ เป็นนายคนแรก มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งทั้งสองท่านก็เป็นคนที่ใช้คนเก่งใช้คนเป็น ผมทำงานกับคุณพจน์ สารสิน กับพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ต่อมาก็หม่อมราชวงศ์ถึกถึก ปรามิทธิ แต่ละคนก็เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม ผมมีอะไรผมก็กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นท่านก็ไม่เคยโกรธผมถึงแม้ความเห็นจะไม่ตรงกัน แต่ก็สนับสนุนในเรื่องความคิดเห็นความริเริ่มของผม ทำให้ผมทำงานด้วยความสบายใจ ทุกคนก็เชื่อและไว้วางใจว่าสิ่งที่ผมทำไม่ได้คิดถึงประโยชน์ส่วนตัว ผมได้รับการสนับสนุนให้ก้าวหน้าตลอดเวลา ผมเริ่มทำงานตอนอายุ 27 ปี พออายุ 32 ผมเป็นอธิบดีแล้ว อายุ 43 เป็นปลัดกระทรวงที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ใหญ่สนับสนุน ผมเปลี่ยนงานบ่อยที่สุด ไม่มีใครเปลี่ยนงานบ่อยเหมือนผม แต่ก็เป็นการเปลี่ยนงานในทางที่ดี

ขึ้นเสมอ ทุก 2-3 ปี ก็เปลี่ยนตำแหน่งแล้ว สิ่งที่ผมทำผมไม่เคยต้องไปขอ ผู้ใหญ่เห็นและสนับสนุนให้ตำแหน่งเอง ผมจะยกตัวอย่างว่า ผมไม่เคยเห็นตำแหน่งเป็นเรื่องสำคัญ คุณบุญมา วงศ์สวรรค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สมัยหนึ่งบอกผมว่าจะให้ผมเป็นอธิบดีกรมศุลกากร ผมบอก ยินดีอยากไปทำงานบู๊บ้าง เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าผมทำงานได้ดีเรื่องบู๊ วันรุ่งขึ้นก็มาบอกผมว่าสงสัยจะไม่ได้แล้ว ไปเป็นอธิบดีสรรพสามิตแทนได้ไหมอย่าไปศุลกากรเลย ซึ่งก็เป็นตำแหน่งที่ใคร ๆ ก็อยากได้ทั้งนั้น ตอนนั้นผมเพิ่งอายุ 40-41 เอง ผมก็บอกว่าทำไมท่านถึงเปลี่ยนใจ คุณบุญมา วงศ์สวรรค์ ซึ่งเป็นรัฐมนตรี บอกว่ามีคนเขาท้วงมาก เพราะตำแหน่งอธิบดีกรมศุลกากรเรียกได้ว่ามีบทบาทสูงผมก็เรียนท่านว่าไม่ต้องท้วงผมหรอก ไม่ต้องตั้งผมหรอก และผมก็ไม่รับตำแหน่งอธิบดีสรรพสามิตด้วย สำหรับผมแล้วตำแหน่งต่าง ๆ จะตั้งก็ตั้ง แต่ถ้าท้วงผมก็จะไม่รับ ผมจะเป็นที่ปรึกษากระทรวงการคลังเอง แต่ผู้บังคับบัญชาของผมเป็นคนดีพอ ท่านก็จะบอกว่าจะไปพบและพูดให้รู้เรื่องว่าทำไมถึงเห็นสมควรตั้งผมเป็นอธิบดีกรมศุลกากร ถ้าไม่เห็นด้วย ก็จะลาออกจากรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ซึ่งนายผมก็เอาตำแหน่งมารับรอง ผู้บังคับบัญชาของผมให้การสนับสนุนผมด้วยความบริสุทธิ์ใจ และเชื่อมั่นอย่างแท้จริง ผมถึงบอกว่าการรับตำแหน่งของผม **“ผมถือว่าไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน การยอมรับจากทุกคนทุกฝ่ายเป็นเรื่องสำคัญไม่ใช่ว่าสักแต่จะเป็น เป็นแล้วอยู่ท่ามกลางการไม่ยอมรับก็ไม่มีประโยชน์”**

ผลงานที่ผมภูมิใจในชีวิตการงานนั้น ถ้าจะพูดว่าที่สุดก็ไม่มี เพราะว่าความภาคภูมิใจในการงานทุกตำแหน่งหน้าที่ผมก็มีทั้งนั้น ในงานทุกแห่งที่เข้าไปรวมผมก็ต้องการการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ช่วงเวลาที่ผมทำงานอยู่ **“ผมก็มีความภูมิใจในสิ่งที่ทำเสมอ เพราะงานทุกตำแหน่งหน้าที่ผมก็ทำงานเท่าที่กำลังความสามารถจะมี เท่าที่โอกาสจะอำนวยหรือเปิดโอกาสให้ทำได้”** เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นงานด้านราชการ ด้านการเมือง ด้านธุรกิจ ผมก็สร้างสรรค์ความ

เจริญให้กับองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบอยู่เสมอ เรื่องการพิมพ์ผลงานหรือหนังสือต่าง ๆ ผมก็ทำโดยตลอด เริ่มแรกที่เดียวผมเป็นอาจารย์พิเศษ ผมก็ทำหนังสือประกอบการสอน เรื่อง **“เศรษฐกิจมหภาค”** (macro economics) พิมพ์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขณะเดียวกันการเขียนหนังสือสารคดี ผมเคยเขียนเรื่อง **“พันพวงนาม”** ซึ่งคนมักจะรู้จัก ชื่อนี้เป็นชื่อที่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้ตั้งชื่อให้ พอผมเขียนหนังสือเสร็จก็เอาไปให้ท่านอ่านและขอให้ท่านตั้งชื่อและเขียนคำนำให้ หลังจากนั้นหนังสือที่ผมได้ร่วมวิจัยหรือเขียนและตีพิมพ์มักจะเป็นภาษาอังกฤษ ก็มีหนังสือที่จัดพิมพ์ โดยสหประชาชาติ ชื่อ **“Trade Routes to Sustained Economic Growth”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันให้เกิดการตกลงในด้านการค้าหรือ GATT ในรอบอุรุกวัย

นอกจากนี้ก็เป็นหนังสือประเภทรายงานต่าง ๆ เช่น รายงานต่อที่ประชุมของมูลนิธิ 2 แห่ง มีมูลนิธิ Jacobson ซึ่งเป็นอดีตผู้ว่ากองทุนการเงินระหว่างประเทศ ในการประชุมธนาคารโลกทุกปีจะมีการเชิญผู้บรรยายพิเศษ 1 คน ซึ่งคำบรรยายจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วโลก เป็น occasional papers ผมเองก็เคยทำหน้าที่นี้มาแล้ว และมีมูลนิธิ McNally ทางมหาวิทยาลัยมิชิแกนเชิญผมไปบรรยายพิเศษ ซึ่งก็จะมีคนพูดเพียง 1 คน เท่านั้น ในการประชุมแต่ละครั้ง สรุปแล้วผลงานของผมถ้าจะนับเฉพาะที่เขียนเองตั้งแต่ต้นจนจบและตีพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์ก็มี 3 เล่ม; เป็นภาษาอังกฤษ 2 เล่ม และภาษาไทย 1 เล่ม ส่วนหนังสือที่พิมพ์โดยองค์การสหประชาชาตินั้นเป็นเรื่องของการวิจัยร่วมกันหลายคน

ในด้านการเมือง ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีไม่ต่ำกว่า 30 ปี ผมก็ได้สัมผัสมาตลอด แต่ก็ไม่ได้สนใจในลักษณะที่ว่าอยากเป็นนักการเมืองอาชีพ ถึงแม้จะเคยเป็นรัฐมนตรีกระทรวงการคลังเคยเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีมาก่อน ความรู้สึกของผมก็คือ **“ถ้าจะเป็นนักการเมืองอย่างจริงจังแล้วต้องมาจากการเลือกตั้ง”** ตอนผมลาออกจากรัฐมนตรีกระทรวงการคลังผมก็หมด

ความสนใจ หลังจากนั้นผมได้รับการเชื้อเชิญให้เป็นที่รัฐมนตรีกระทรวงการคลังถึงสองครั้ง ทุกครั้งที่ผมมีตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการคลังว่าง ท่านนายกรัฐมนตรีก็จะทาบทามมาขอให้รับตำแหน่ง ซึ่งผมก็ปฏิเสธตลอดเพราะความไม่สนใจไม่ได้อยากเป็น เพราะเป็นแล้วจน ผมคิดว่าทำมาหากินเป็นนักธุรกิจไปก่อน หลังจากประสบความสำเร็จมีฐานะมั่นคงแล้ว ค่อยคิดว่าจะเล่นการเมืองหรือไม่ พอผมมารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีผมก็ตัดสินใจว่าต้องเดินทางเข้าสู่เส้นทางการเมืองจะต้องเดินหน้าตลอด ผมจึงประกาศตัวเองว่าจะลงเลือกตั้งมาเกือบ 2 ปีแล้ว ซึ่งธรรมดาไม่มีใครประกาศกันหรอก แต่ผมเล่นการเมืองไม่เหมือนใคร **“ผมไม่ได้เล่นด้วยเงิน แต่ผมเล่นด้วยศรัทธา”** ตอนนี้ผมพร้อมแล้วสำหรับการเลือกตั้ง ผมเชื่อว่าผมสามารถสร้างศรัทธาให้กับคนในจังหวัดขอนแก่น และคนในประเทศได้เพียงพอ

ในความคิดของผมนั้น นักการเมืองต้องมีคุณภาพหลายอย่าง ต้องมีความสามารถทางด้านกรปกครอง ต้องมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของสภาในขณะเดียวกัน ต้องมีความสามารถในการบริหารซึ่งขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ ขึ้นอยู่กับความกล้าและความฉับไว ซึ่งก็ตรงกับสโลแกนของพรรคหน้าไทย **“มองไกล ฉับไว ใจกล้า”** เพราะเราต้องการเห็นว่า นอกจากคุณภาพที่จำเป็นในด้านการปกครอง ความซื่อสัตย์ สุจริต ก็ต้องมีคุณภาพในเรื่องนิติบัญญัติต้องมี และต้องมีคุณภาพในด้านการบริหารด้วย

ผมเชื่อว่าการบริหารที่ดี สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งก่อนที่จะเกิดขึ้นได้ ความขัดแย้งถ้าปล่อยให้เกิดแล้วจะแก้ไขยาก ผมมองเห็นปัญหาการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้มาก่อนล่วงหน้า 6 เดือนแล้ว ไม่ใช่ไม่เห็น ถ้าปล่อยให้ปัญหาไปถึงสาธารณชน ถึงสื่อมวลชนแล้วยิ่งแก้ไขยาก เพราะฉะนั้นผมคิดว่าคุณภาพของนักบริหาร เรื่องนโยบายของการกระจายรายได้ การกระจายอำนาจ การกระจายการปกครอง การกระจายโอกาส เป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยสนับสนุน ไม่มีอะไรแตกต่างกันหรอก นโยบาย

แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม นโยบายแก้ปัญหาจราจรของคนกรุงเทพฯ นโยบายกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น นโยบายราคาพืชผล นโยบายช่วยชาวไร่ชาวนามีที่ดินทำมาหากิน เหล่านี้ล้วนเป็นนโยบายที่ถูกต้อง ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติ ทำอย่างไรจึงจะได้ผลเร็ว ทำอย่างไรจึงจะได้ผลสมตามเจตนา สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเพราะไม่คาดการณ์ไว้ก่อนล่วงหน้า ถ้าคาดการณ์ไว้และเตรียมแก้ไขไว้ก่อน ก็จะไม่เป็นปัญหา

เคล็ดลับอันหนึ่งในการทำงานของผมก็คือ **“ไม่ว่าผมจะทำอะไร ผมมองปัญหาในอนาคต มองก่อนว่าจะมีทางผิดพลาดได้อย่างไร ไม่ใช่รอให้ปัญหาเกิดขึ้น”** จากประสบการณ์ในการทำงาน ไม่ว่าจะทำอะไร จะเกิดความผิดพลาดได้เสมอ ถ้าไม่วางแผนให้รอบคอบ ไม่หาคนที่เหมาะสมมารับผิดชอบ หากคนที่ไว้วางใจได้มาทำ เพราะถ้าโครงการดี นโยบายดี หลักการดีงานอาจจะล้มเหลวก็ได้ ถ้าคนที่เข้ามาทำมาหาผลประโยชน์ **“ถ้าเราบริหารงานเป็น มีคนดี มีวิสัยทัศน์ ก็ป้องกันปัญหาเหล่านั้นไม่ให้เกิดขึ้นได้”**

ท้ายสุดนี้ทางกองบรรณาธิการวารสารภาษาปริทัศน์ขอสรุปแนวคิดที่เป็นประโยชน์จากการสัมภาษณ์ดร.อำนาจ วีรวิวัฒน์ ในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน เรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษ และหลักในการทำงาน ดังนี้

การศึกษาเล่าเรียน จะให้ได้ผลดีต้องมีครูดี และมีสิ่งจูงใจ

การใช้ภาษาอังกฤษ จะแตกงานยิ่งขึ้นถ้าได้เรียนรู้ในสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ ในฐานะผู้บริหารระดับสูงทั้งในวงราชการและวงการธุรกิจ ตลอดจนในแวดวงการเมือง มีการใช้ภาษาอังกฤษมากพอสมควร ผู้บริหารต้องพร้อมที่จะพูดและเขียนสุนทรพจน์ตลอดจนบรรยายเรื่องต่าง ๆ และยังต้องพูดคุยต้อนรับบุคคลในระดับเดียวกันอีกด้วย

หลักในการทำงาน จะประสบความสำเร็จ ถ้ามีผู้บังคับบัญชาดี มีโอกาสแสดงความสามารถในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย